

**UN EPITALAM REGAL, LA „INCLITUL CONNUBIU” AL
MAJESTĂȚILOR LOR CAROL I ȘI ELISABETH,
DE ION HELIADE RĂDULESCU (1869)**

Niculina IACOB
Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava

**A Royal Epithalamium, on the Occasion of the Famous Marriage of Their Majesties Charles
the Ist and Elisabeth, by Ion Heliade Rădulescu (1869)**

ABSTRACT

Famous for his contradictory character and thus described by the poet Mihai Eminescu in his poem *The Imitators* as “an unexplained mysterious person”, Ion Heliade Rădulescu surprised once more the Romanian political and cultural environment towards the end of his life. Whereas in 1866 he had openly manifested his opposition about the coming of a foreign prince and the dynasty, three years later in 1869, on the occasion of the marriage of Charles the Ist to Elisabeth, he dedicated to the ruling family a free interpretation of *the Song of Songs* that could not be ignored by his contemporaries.

In front of such a text, his contemporaries were not surprised by the contradictory spirit of the author, but they were completely shocked about the raw and direct language of the text.

Cuvinte-cheie: antidinastic, Cântarea cântărilor, epitalam, interpretare liberă, italianism, monarhie
Key words: antidynastic, the Song of Songs, epithalamium, free interpretation, Italianism, monarchy

La scurt timp după apariția antologiei *Cântarea cântărilor*¹, autorul acesteia, poetul Radu Cârneli, hotărât să pregătească o nouă ediție, îmbogățită cu alte traduceri omise în cea dintâi, m-a rugat să îl ajut să adauge și alte variante la cele pe care le adunase în prima ediție și, dacă ar fi fost cazul, să fac îndreptări celor deja tipărite. Am pregătit câteva dintre variantele care nu fuseseră cuprinse în volumul din 2009 și i le-am trimis regretatului poet, dar, din păcate, ediția a II-a nu a mai apărut din cauza morții acestuia. Propuneam atunci completarea cu versiunile din Ms. 45², Ms. 4389, *Biblia de la Sankt Petersburg* (1819), *Biblia*

¹ Cântarea 2009.

² În spațiul românesc, această carte a fost tradusă întâia oară de spătarul Milescu, aproximativ între 1661 și 1664, textul revizuit al traducerii spătarului fiind păstrat în Ms. 45, de unde a trecut în *Biblia de la București* (1688). Ca reacție la traducerea din limba greacă a *Vechiului Testament*, adepții slavonismului au ales să traducă și ei *Vechiul Testament* din slavonă, text păstrat până astăzi în Ms. 4389. Următoarea traducere se datorează cărturarilor preilumiști, în frunte cu episcopul greco-catolic Petru Pavel Aron, care au dat la Blaj, în 1760, o nouă versiune a *Bibliei*, după *Vulgata* latină, de această dată. Tot de la Blaj vine textul din *Biblia* tradusă de Samuil Micu. După *Biblia* lui Samuil Micu, tipărită de episcopul Ioan Bob în 1795, s-au realizat alte ediții în

de la Buzău (1854-1856), *Biblia lui Șaguna* (1856-1858), cu versiunea din traducerea fragmentară a lui Teodor Pop, din *Biblia lui Timotei Cipariu* (1870), din *Biblia lui Victor Smigelschi* (1914) și din *Biblia Sinodală* (1914).

Printre textele antologate în 2009 am găsit și interpretarea lirico-dramatică pe care a realizat-o Ion Heliade Rădulescu și a dedicat-o cuplului Carol I și Elisabeta, în 1869, și i-am propus autorului antologiei, care reproducese textul în forma lui ortografică italianizantă, prezentarea textului, greu lizibil din cauza italianizării exagerate, și într-o variantă transcrisă prin aplicarea unitară a unor norme de transcriere, astfel încât să se poată citi ușor, dar și însoțirea acestuia de un glosar pentru explicarea cuvintelor necunoscute. Cum textul astfel pus în pagină atunci nu a mai apărut, am considerat că ar fi oportune cercetarea mai în adânc a tot ceea ce ține de povestea acestei interpretări lirice și, eventual, chiar pregătirea unei reeditări în seria „Erezi literare”, al treilea volum, după Alexandru Grama, *Mihail Eminescu. Studiu critic*³ și *Occisio Gregorii in Moldavia Vodae tragedice expressa (Uciderea lui Grigore Vodă în Moldova expusă în formă dramatică)*⁴. Cum se întâmplă de fiecare dată, atunci când adâncim cercetarea unei probleme, lucrurile se complică tot mai mult și povestea pare a deveni, la un moment dat, inextricabilă. Nu a fost altfel de această dată, mai cu seamă că interpretarea despre care vorbim a fost dedicată viitoarei familii regale de un vajnic „antidinasticist”. Omul plin de contradicții care a fost Ion Heliade Rădulescu nu putea să se arate altfel spre apusul vieții și să nu mai contrarieze încă o dată lumea politică și culturală românească. El a fost și a rămas un spirit eclectic, îmbinând „tendențe diferite, uneori opuse”, dar eclecticismul acesta a fost pus atât pe seama spiritului său, nu o dată stăpânit de contradicții, cât și pe seama perioadei de tranziție în care se afla societatea românească în prima jumătate a veacului al XIX-lea⁵. Așa se face că începe prin a fi un adevărat modelator al limbii române literare, prin *Gramatica românească* de la 1828 și, mai ales, prin corespondența

spațiul ortodox: prima, la Sankt Petersburg, în 1819, pentru românii din Basarabia, a doua, în Țara Românească, între 1854 și 1856, la Buzău, de către episcopul Filotei, a treia la Sibiu, între 1856 și 1858, tipărită de Andrei Șaguna, și, finalmente, a patra, la București, în 1914, în cea dintâi ediție sinodală a Bibliei. Blajul a fost însă locul în care Biblia s-a tradus de cinci ori, între 1760 și 1914, următoarele trei versiuni, după anul 1795, fiind realizate, în ordine, de profesorul Teodor Pop, o traducere selectivă din Sfânta Scriptură, din care nu lipsește *Cântarea cântărilor*, de părintele filologiei românești, Timotei Cipariu (1870), și de profesorul blăjean Victor Smigelschi, la cumpăna dintre secolele al XIX-lea și al XX-lea (1890-1914). Se impune precizarea că ultimele trei traduceri menționate se păstrează încă în manuscris la Biblioteca Academiei Române din Cluj-Napoca. Fiecare nouă traducere sau diortosire a *Bibliei* a presupus o nouă traducere sau numai o diortosire a textului „Eternului cânt”, de vreme ce era inclus între cărțile veterotestamentare.

³ Grama 2014.

⁴ Occisio Gregorii 2021.

⁵ Dicționarul 1979, p. 435.

purtată cu Costache Negruzzi, la inițiativa acestuia din urmă, unde se pot găsi multe dintre normele pe care le urmăm până astăzi, selectate de Heliade pe baza a patru criterii: criteriul latinității formelor, criteriul circulației, criteriul regularității gramaticale și criteriul eufoniei, selecția făcându-se însă întotdeauna după logica și structura limbii și după tendințele ei interne, iar nu după bunul-plac al vreunui „legiutor” oarecare al limbii⁶, dar sfârșește prin a fi adeptul unui italianism exagerat, atât în ortografie, cât și în lexic, romanticul autor al *Zburătorului* ajungând să scrie versuri în care limba română este de nerecunoscut⁷, așa cum vom vedea și în textul care face obiectul discuției noastre.

A fost înconjurat de prieteni, care însă nu numai o dată i-au devenit cei mai aprigi dușmani, iar asta se explică prin „firea egolatră și dominatoare”, care „nu i-a îngăduit asocierea de lungă durată cu oamenii de valoare ai epocii”, în pofida idealurilor comune pe care le-au avut de multe ori⁸. Astfel putem înțelege modul plastic în care se exprimă Nicolae Iorga în legătură cu Heliade Rădulescu: „Îl aprobi foarte adeseori, îți place mai totdeauna, nu ți-e drag niciodată, fiindcă prea și-e drag el lui însuși, și, de admirat, nu-l poți admira, nici în formă, nici în fond...”⁹ și tot astfel putem citi caracterizarea poetică „enigmă n-explicată”, pe care i-o făcea Mihai Eminescu în *Epigonii*.

Pentru a ne apropia de textul aflat în atenția noastră cu această ocazie, trebuie să analizăm succint atitudinea lui Heliade în momentul în care se hotărâse, prin plebiscit, aducerea unui principe străin, după abdicarea forțată a domnitorului Alexandru Ioan Cuza, în februarie 1866. Deși era adeptul unui stat autoritar, Heliade nu privea deloc cu ochi buni monarhismul, fapt care l-a așezat împotriva curentului general, favorabil principelui străin¹⁰. Concepția sa privind domniatul o exprimase încă din iunie 1848, în *Proclamația de la Islaz*, citită de el și redactată în cea mai mare parte tot de el, unde, în art. 5, se precizează chiar acest lucru: „Domnul responsabil ales pe câte cinci ani și căutat în toate stările societății.” Ideea de a avea un principe ereditar străin nu era acum pentru prima dată exprimată, dar ea s-a tot insinuat în timpul celor șapte ani de domnie a lui

⁶ Vezi Munteanu, Țara 1983, p. 162.

⁷ Cf. „E noapte naltă-naltă; din mijlocul tăriei / Veșmântul său cel negru, de stele semănat, / Destins coprinde lumea ce-n brațele somniei / Visează câte-aievea deșteaptă n-a visat. // Tăcere este totul și nemișcare plină / Încântec sau descântec pe lume s-a lăsat, / Nici frunza nu se mișcă, nici vântul nu suspină, / Și apele dorm duse, și morile au stat.” (Heliade Rădulescu 1968, p. 107) cu versurile *Serafitei*: „Ești belă, Serafita! belisimă-ntre zee./ Tu ești al frumuseței și gemmă ș-ornament./ Te văz și văz Olimpul, grădinile-empiree./ Ești fericirea lumii și centru-n firmament.// O, belă ești, dilecto! și capelura-ți blondă./ De voluptate peplu, ca crinii lui Amor/ Cu buclele lui Phebu te-ammantă, te circundă/ Electric radioasă. Te-acoperă că mor!” (*Ibidem*, 320-321).

⁸ Dicționarul 1979, p. 434.

⁹ Iorga 1907; ap. Heliade Rădulescu 1980, p. 97.

¹⁰ Vezi Tomoioga 1972, p. 1437 ș.u.

Alexandru Ioan Cuza și a sfârșit prin a câștiga teren tot mai mult. Plebiscitul organizat de Monstruoasa Coaliție între 2 și 8 aprilie 1866 a dat câștig de cauză susținătorilor principelui străin, iar în ziua de 10 mai, Carol de Hohenzollern-Sigmaringen era proclamat domnitor al României sub numele de Carol I și depunea jurământul în fața aceleiași Adunări, prezidate de Manolache Costache Epureanu. Care au fost acțiunile lui Heliade în toată această perioadă? El își susținuse atitudinea antidinastică în diferite împrejurări, culminând cu discursul rostit în ziua de 1 mai 1866 în Adunarea Constituantă. Acest discurs a fost publicat în broșura cu titlul *Veritatea* și în volumul Ion Heliade Rădulescu, *Scrisori din exil*¹¹, dar Radu Tomoioagă susține că acesta nu este discursul original, ci este contrafăcut, în sensul că a fost prelucrat, astfel încât să fie eliminate toate „inconsecvențele și incoerențele din discursul real” și „cuprinde o sinteză foarte bine realizată a întregii doctrine antidinastice a lui Eliade”¹². Discursul în varianta sa originală a apărut imediat după ziua în care a fost rostit în „Monitorul” nr. 99 din 7-19 mai 1866. Fac precizarea că nu am comparat încă cele două variante pomenite anterior, pentru a vedea eventualele nepotriviri dintre ele¹³. Un lucru este însă cert, că Heliade nu a înveșmântat în eufemisme atitudinea sa antidinastică, de vreme ce pot fi citite pasaje precum cele de mai jos: „Voiți a aduce domn străin și dinastie? Acestea sunt niște inovațiuni în legile și obiceiurile țării noastre. Să inovăm, însă în bine, iar nu în rău. Să nu introducem aceea ce ar trebui neîncetat combătut, căci va fi germene a unei revoluțiuni. Voiți a urca pe thronul țării pe un străin căruia să-i dați țara moștenire din tată în fiu? Nu vă jucați cu viața și fiitorul unei națiuni. Ea nu poate fi moștenire decât a ei însăși. Părinții nu mai sunt liberi azi a înstrăina libertatea fiilor lor.”¹⁴ sau: „Permiteți-mi ca să încep mai întâiu cu dinastia, și, în combaterea ce-i voi face, mă voi servi de fapte și voi arăta că ea nu este numai un rău, ci și o absurditate. Voi stabili mai întâiu patru puncte principale pe care apoi le voi dezvolta pe rând:

1. Dinastia la noi este contra tradițiilor.

¹¹ Heliade Rădulescu 1891, p. 655-666.

¹² Vezi Tomoioagă 1972, p. 1445-1446.

¹³ Aduc mulțumiri, cu această ocazie, tânărului nostru coleg, dr. Silviu-Constantin Nedelcu, pentru ajutorul pe care mi l-a dat de fiecare dată, atunci când i-am solicitat sursele documentare necesare. În plus, în contextul în care vorbim despre „Digitizarea și valorificarea patrimoniului bibliofil”, s-ar impune încă un apel către cei responsabili pentru facilitarea accesului la Biblioteca Digitală a Bucureștilor, pentru că, altfel, rămânem numai cu vorbele, iar biblioteca digitală, care trebuia să fie „un instrument unic de cercetare”, este îngropată de vie. Îmi amintesc cât de mult ne-a ajutat site-ul www.dacoromanica.ro, în perioada în care lucram la *Cartea românească veche în Imperiul Habsburgic. (1691-1830). Recuperarea unei identități culturale*. De ce oare un lucru început bine trebuie să se blocheze fără a se întrevădea o posibilitate cât de mică de reabilitare?

¹⁴ Heliade Rădulescu 1891, p. 656.

2. Dinastiile au cauzat totdeauna suferințe și nenorociri națiunilor.

3. Dinastia este o uzurpațiune a proprietății naționali.

4. Dinastia este contra principiilor și aspirațiilor care țintește lumea modernă.”¹⁵ Tot astfel, nu s-a exprimat deloc blând la adresa principelui străin: „Să revin la principele străin, căci cele mai sus dzise s-ar potrivi chiar când dinastia ar fi națională, cu atât mai mult când dv. voiți a aduce una străină. De unde și prin ce s-a mai născut și această idee de principe străin? Nu știu, dar știu că este ceva rău și vătămător.”¹⁶ sau: „Mă declar dar contra principelui străin, întemeindu-mă pe două cuvinte foarte puternice:

1. Străinul va aduce cu sine influința străină.

2. Națiunea se deznaționalizează, își vatămă interesele ei vitale, când ar căta să se consolideze prin ea însăși.”¹⁷ Modul dur în care argumentează poziția pe care se situează rezultă din pasaje ca următorul: „Credeți oare d-voastră că străinul ce-l veți pune pe thron va avea mai multă milă de țară decât un român? Teamă mi-e să nu pierdem în câțiva ani tot ce am dobândit de la alungarea domnilor greci până adzi. Cari vor fi altarele ce el va avea să apere în această țară? Care va fi căminul unde el să poată dzice: «Aci m-am născut»? În ce parte a acestei țări vor fi mormintele străbunilor săi pentru care să pună pept contra dușmanului neamului românesc? Înțelege-va el legile acestei țări? Privi-va el cu plăcere moravurile acestui poplu? Audzul său pricepe-va dulceața acestei limbi încântătoare?”¹⁸

Trebuie spus că deși se exprimă împotriva unui prinț străin, sfârșește prin a vota totuși pentru, motivând că, în calitate de sol al națiunii, nu poate face decât ceea ce i-a ordonat aceasta: „La Islaz, D-lor, acolo am jurat pentru prinț român pe cinci ani, astăzi dară nu pot să calc acest jurământ.

Religiunea mea politică, din copilărie, a fost aceea de a nu cunoaște niciun stăpân decât singură națiunea mea. Națiunea dară este suverana mea. Acum deacă mă întreb: cine suntem noi? Ce rol avem noi aici? Opiniunea mea este că noi suntem aici solii națiunei, veniți a ne da cuvântul de cea ce ne-a ordonat națiunea. Ca soli, dară, n-avem dreptul nici a infirma, nici a confirma votul națiunei, care nu-l pot numi plebiscit, ci sufragiu universal. Deci națiunea pronunțându-se și alegându-și de domn al ei pe Carol I, a veni eu astăzi să votez și să confirm ce suveranul meu [i.e. națiunea – n.n.] a hotărât este a-l socoti mai jos decât mine, a veni să votez în contra decisiunei națiunei, aș fi un apostat către suveranul meu.”¹⁹

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*, p. 661.

¹⁷ *Ibidem*, p. 662.

¹⁸ *Ibidem*, p. 663.

¹⁹ Proces-verbal 1866, p. 437-438.

Citind numai aceste pasaje cu care am ales să ilustrăm atitudinea lui Heliade împotriva dinastiei, națională sau străină, și a unui domn străin, nu putem să nu ne întrebăm cum de, după numai trei ani, în 1869, cu prilejul căsătoriei lui Carol I cu Elisabeta, se hotărăște să închine familiei domnitoare această interpretare liberă a *Cântării cântărilor*? O caracterizare foarte dură a acestei schimbări de atitudine a făcut-o istoricul și criticul de artă George Oprescu: „Chestia domnului străin găsește în el un adversar ireductibil, până la acea *Cântare a cântărilor* din 1870, în care își renega cu totul trecutul și care este opera unui om bolnav, aproape iresponsabil.”²⁰ Dacă ne gândim însă la spiritul plin de contradicții al lui Heliade, ceea ce ar putea trece drept un lucru straniu nu mai miră pe nimeni, contemporanii săi fiind indignați mai cu seamă de limbajul textului decât de schimbarea de atitudine față de familia domnitoare: „Când Heliade închina familiei domnitoare o traducere liberă a *Cântării cântărilor*, cu ocazia căsătoriei lui Carol, în 1869, lumea a fost indignată de limbajul direct, frust, al textului («în astă cântare biblică – scria Papiu-Ilarian lui Bariț – tradusă elegant dar foarte obscen, se vorbește de *buricul* Doamnei și încă *de cele mai în jos de buric* ale Doamnei...»), și suveranul a refuzat dedicația. Surprins de reacție, Heliade se explică în notele unei noi ediții a textului incriminat, arătând că «ecclesia universală, din verset în verset, îi dă înțelesul simbolic și mistic. Mirele nu e Solomon, ci Crist însuși, iar mireasa nu este aceea regină...»²¹.

Rezultă că textul dedicat familiei domnitoare a fost publicat în două ediții: o primă ediție, în 1869, pe care Carol I nu a acceptat-o, urmată în 1870 de o altă ediție „ilustrată și annotată”, care este „ediția a patra”, după cum este notat pe pagina de titlu a broșurii. Până la citirea „notației explicative” a acestei ediții, nu am înțeles cum de aceasta era ediția a patra. Este vorba despre faptul că Heliade tradusese „cântarea regelui și profetului Solomon” încă din 1836, aceasta publicându-se în două ediții, în „Curierul de ambe sexe”, suplimentul literar al „Curierului românesc”, prima în 1844, iar cea de a doua în 1862. Rămâne să se facă o comparație între textul tradus de Heliade, fără tendință, și prelucrarea liberă, dedicată familiei domnitoare, dar, deocamdată, să citim în aceeași notiță cum sunt proslăviți cei pe care îi contestase cu câțiva ani în urmă: „Cu ocazia serbării nunteei prea înălțatului și prea amătului nostru Domnu, împregiurările fiind mai importante și din cele mai dorite de națiunea întreagă, pentru că astăzi, printr-un pact general și național, domnia este hereditară și pentru că din acest înalt connubiu se așteaptă moștenitorii thronului, am credzut a-mi împlini una din cele mai sacre ale mele datorii, dedicând Mărielor Lor, înalților consorți,

²⁰ Oprescu 1924, p. 114, nota 4; apud Tomoioagă 1972, p. 1446.

²¹ Angheliescu 1986, p. 371.

Cântarea cântărilor regelui și profetului Solomon (...)”²². Explicațiile continuă și mai derutant în această notiță explicativă și le vom reproduce tocmai pentru a crea o imagine completă asupra spiritului contradictoriu despre care vorbeam. Se precizează că în partea întâi este urmat cu fidelitate textul regelui profet, pentru ca „în partea a doua, în care se localisă Mirele și Mireasa, nu sunt decât expresiunile sufletului meu, tot ce am simțit și am adorat în ale națiunii mele, despre thronul ei, despre acvila ei, despre originea și puritatea lor. Aci se văd toate afecțiunile și devotamentul meu către România întregă, către Mirii ei suverani, către oștirea rumână, către verginile României pe care le-a dăruit Dumnezeu cu o Mater comună în prea înălțata noastră Doamnă. Niciun suveran, de trei mii de ani, n-a fost salutat la nunta lui și sărbătorit cu nișe asemenea onoruri divine și cu atâta fervoare.”²³ După ce dezvăluie semnificațiile mistice și simbolice ale vechiului text biblic, a cărui prezență în canonul Sfintei Scripturi este una stranie, deoarece în carte nu se pomenește nici măcar o dată numele divinității²⁴, autorul acestei traduceri libere se reîntoarce la cei pe care îi cântă: „Dacă dar căsătoria fiecărui creștin este considerată o ecclesie, cu cât mai vârtos n-am putut considera nunta prea înălțatului nostru Domn că reprezintă suveranitatea națiunii întregi drept pactul cel mai solemn și mai sacru! Curagiu dar, sufletul meu! Și ca să afirm și să consolid hereditatea thronului, la fructele acestui nalt connubiu, cutedzaiu a asemena pe Domnul nostru cu însuși Christ, și pe Doamna noastră ca însăși ecclesia.”²⁵ Contrarietatea atinge o culme atunci când citim: „Nimeni ca mine n-a dorit cu atâta fervoare a stabili pe basile cele mai sacre hereditatea thronului României!”²⁶, pentru ca apoi să se lamenteze din cauză că demersul său nobil a rămas neînțeleș: „Însă vai! Care n-a putut să-mi fie durerea, când m-am vădzut lovit și spart în cele mai profunde și sacre ale inimei mele, în religiunea mea, în patriotismul meu! Nu puteam crede că s-ar fi putut afla în România ființe atât de degradate, atât de pervertite, care să taxedze ale Sântei Scripturi drept panfletă și să batjocorească cele mai sacre și mistice expresiuni, nu ale mele, ci ale profetului Solomon! De unde mă costase summe considerabile spre tipărirea și împărțirea cu mâini pline spre onoarea prea amatului nostru Domn, a cătat îndată să rețiu exemplarele

²² Cântarea 1870.

²³ *Ibidem*, p. 20.

²⁴ „Prezență singulară și stranie în canonul Sfintei Scripturi, *Cântarea cântărilor* e ca și cum *Venus din Milo* s-ar fi rătăcit cândva, statuară, printre mozaicurile Aghiei Sofia: un splendid poem de dragoste omenească, în care nu există nici măcar o adiere de Dumnezeu, de transcendență, de revelație, de sacralitate, de iubire transfigurată, inefabilă; dimpotrivă, totul mustește de grație carnală și senzualitate transparentă, într-un univers al erosului candid, în care trupul omenesc, înveșmântat mai mult în miresme decât în haine, aproape că nu mai are ascunzișuri.” (Anania 2001, p. 868).

²⁵ Cântarea 1870, p. 25.

²⁶ *Ibidem*.

câte îmi rămăseseră și să dau aceasta a patra edițiune, la care să adaug această notiță explicativă și să alătur două ilustrațiuni de cei mai celebri artiști, prin care se arată Mirele și Mireasa, după explicațiunea sântei și divinei noastre ecclesii, într-una, Christ față în față cu Ecclesia și Sfântul Spirit asupra, și într-alta, Mirele Christ, introducând mâna pe fereastră sângerândă de plagele crucificării.

Am speranța în Dumnezeu și în convicțiunile mele, că la vederea acestor sacre tabele vor amuți gura păgânilor profanatori.

Mi-am rezervat a da această a patra edițiune în dzioa baptezmei Domnului și a o publica în dzioa sântului și Baptistului Ion, cu a cărui nume se sacră toți suveranii României atâția secoli și pe care, pentru mântuirea mea, îl port eu însumi. Să trăiască România! 1870 ianuaru 7.²⁷

Și acum, după toate cele spuse, să lăsăm poetul să vorbească:

MIREASA

Mă întroduse mirele meu în thalamul său; trage-mă după tine și voiu veni în urmele tale. Sta-voiu unde vei sta; veni-voiu unde te vei duce, și... Dar nu, să trăim!

Sărută-mă cu sărutarea gurei tale, căci mă înfioară apropierea ta.

Profumele tale – mir excelent, oliu profumător – numele tău; de aceea te-au amat pe tine sufletele române.

Celebra-voiu cu verginele României amorurile noastre.

Eu dilectului meu, și dilectul meu mie!

Iacă statele României, oșteni stau împregiurul lor și împregiurul mirelui meu; toți cei mai tari în România împregiurul nostru, ca împregiurul Altarului Patriei!

Toți cu estru în coastele cursierului, toți instruiți în ale bătăliei, sânul gladiului la coapsă fiecăruia, toți mânuie gladiul și pun în respect inemicii.

MIRELE

Belă ești tu, adorabila mea! Întoarce puțin de la mine ochii tăi, pentru că, uite, fiori mă coprink și mă fac a ieși din sine-mi. A, cât sunt de imposante frumusețile tale, teribili ca o armată pusă în ordine de bătălie!

Vino în România cu mine, mireasa mea, vino în câmpiele ei cele fecunde și vei fi coronată!

²⁷ *Ibidem*, p. 25-26.

Caută Țeara Română din culmea Carpaților, din cima Dociei, de unde plană cruciata imperială, acvila unde saltă și s-adapă puii cerbilor, și unde ochii dorcadelor ca ochii tăi sunt.

Caută d-acolo Țeara Română, spre nord și spre sud, până la Dunăre și până la Helispont.

Tu ai prins inima mea, surioara mea, mireasă, tu ai prins inima mea cu o singură căutătură!

MIREASA

Mă introduse în palatul României mirele meu, și cele mai frumoase ornamente ale mele sunt credința mea, amorurile mele către dânsul și tinerețele materne către fiiele și mamele României.

Dilectul meu, cu fiii României, și eu, cu verginile ei.

Sușțineți-mă cu flori! Ramure de stejar, de pini Carpaților puneți împregiurul meu, că mă topesc d-amor!

Stânga lui fie sub capul meu, și dreapta lui să mă îmbrățișeze.

Eu a dilectului meu, și dorința lui către mine.

Cine te va da mie, dilectul meu, ca să fii ca fratele meu, ce ar fi sugt țâțele mamei mele, să te pot întâmpina înaintea lumii, să te pot săruta și nimeni să nu mă condamne!

Luatu-te-am și te-am condus în casa mamei mele; acolo ți-ai descoperit inima ta și-acolo ți-am promis că te voi adăpa din mustul rodilor mele.

Stânga ta sub capul meu, și dreapta mă va îmbrățișa.

Pune-mă ca sigiliu pe inima ta, ca sigiliu la brațul tău cel drept, și voi muri unde vei muri tu.

Căci tare ca moartea este amorul și crudă ca infernul este gelosia: aripele lor, aripe de foc, aripe de flacăre.

(...)

MIREASA

Dilectul meu este capul unui corp mare și nobil, în care bat unsprezece milioane de inimi, și care bat tot românește.

Dilectul meu simte cu unsprezece milioane de inimi, inima mea simte și bate dimpreună cu a lor. Mă topesc de amorul lui. Este lângă mine și mi se pare că-l perz!

Vergini ale României, juru-vă pe voi, pe numele și pe limba ce ați moștenit de la mamele și bunele voastre, alegeți-vă mirii voștri din fiii României, dați progenitura voastră demnă de destinatele ce o așteaptă în secolul XX!

Dilectul meu stă pe tron și mă pune d-a dreapta sa. Splendoarea lui reflectă ca o aureolă asupra capului lui.

Cât e de splendid tronul României, o, surioarele mele vergini!

Basile lui sunt: Echitatea, Respectul proprietății sau Moșia străbunilor și Credința.

Legea și Moșia sunt înscrise pe pedestalul lui.

UN VATE

Acesta e tronul lui Ioane regele, lui Ioane Radu Nigrinu Basarab, lui Ioane Mircea, lui Ioane Vlad, spaima Semilunei și a lui Loiola, spaima feodalității; lui Ioane Stefan Basarab... până astăzi.

Nici o macula de sânge pe dânsul, nici un semn de crimine, nici o emblemă a rapinei sau de desmoștenire a pământenilor aborigeni.

Luptele ce s-au făcut în numele lui, lupte de apărare, lupte de libertate, lupte pentru lege, și niciodată pentru a lua ale altuia.

Sângele ce s-a vărsat pentru dânsul, sânge de martiri, sânge de eroi.

MIREASA

Să trăiască memoria fondatorilor lui!

Ieși-va dilectul meu la vânătoare spre a vâna lupii selbelor și urșii munților. Mii de juni oșteni împregiurul lui, mii de cursieri ninchezând la vocea trompei, mii de gladiuri lucind la splendoarea răsăritului.

A, frumoasă e și cât este de maiestasă pasărea ce stă lină, departe vezătoare, cu aripele strânse, pe drapelele junilor noștri oșteni!

Juru-vă voă, vergini ale României, sații și speriați era ochii mei de feare falve și de vulturii rapaci, mostruri cu câte două capete, două scobituri de rărunchi, două ciocuri și două perechi de ghiare, embleme ale brigandagiului feudal! Sații și speriați era ochii mei!

O, pasăre augustă! Pasăre vergine! Pasăre nici răpitoare, nici răpită! Pasăre de moștenire de șeptesprezece secolii la fiii României! Acvilă a maiestății române!

Să trăiască nația pe care o reprezenți cu atâta pace evanghelică și cu atâta maiestate străbună și română!”

Glosar la CÂNTAREA CÂNTĂRIILOR adaptată de Ion Heliade Rădulescu

adornament = podoabă
agnelă = mia, mielușea
ama (a) = a iubi
artefice = artifex: artist, creator
arundine = trestie
aureu, -ee = de aur
avoriu = ivoriu: fildeș
bendă = bandă: panglică
brigandagiu = brigandaj: tâlhărie la drumul mare
cimă = creștet, culme; partea cea mai aleasă
cinamom = cinam: scorțișoară
cipru = chiparos; arbore rășinos din familia coniferelor, cu frunziș verde închis și persistent și cu lemnul rezistent și parfumat
columbă = porumbiță
connubiu = unire, căsătorie
crimine = crimă
cursier = armăsar, cal de curse
delicie = plăcere, voluptate; bucurie, fericire
dilect, -ă = iubit, drag, preferat
dorcadă = căprioară
estru = dorință, pornire avântată
falv, -ă = sălbatic [?]
genitoare = născătoare, mamă
gladie = sabie
gladiu = gladium: sabie cu două tăișuri, folosită de romani
halenă = respirație
incens = tămâie
inclit, -ă = înalt, ilustru, vestit
învolt (substantiv) = inflorescență cu petale multe și dese
lemn = copac, arbore
nard = plantă erbacee cu rădăcină foarte aromată, din care se extrage esența parfumată cu același nume
nepumnabil, -ă = neînvinș, de necucerit
nincheza (a) = a necheza
odorifer, -ă = mirositor
oliu = ulei
palmifer = (aici) palmier; [i.e.] palmifer = care produce palmieri, bogat în palmieri
peplu = veșmânt larg, confecționat dintr-un material foarte fin, frumos lucrat
rapină = jaf
revești (a) = a îmbrăca (din nou)
safran = șofran: plantă erbacee din care se extrage o substanță folosită drept condiment, medicament sau colorant
selbă = pădure

smăltat, -ă = smălțat: împodobit, împeștriat
 spolia (a) = a dezbrăca, a dezvești
 strug = strung
 thalam = cameră de dormit, cameră nupțială; pat nupțial
 trompă = trompetă; corn de vânătoare
 uranisc = baldachin
 vate = vates: poet vizionar; profet

Abrevieri bibliografice

- Anania 2001 – Bartolomeu Valeriu Anania, *Introducere la Cântarea Cântărilor*, în *Biblia sau Sfânta Scriptură*, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de ~, arhiepiscopul Clujului, sprijinit pe numeroase alte osteneli, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.
- Angheliescu 1986 – Mircea Angheliescu, *Ion Heliade Rădulescu. O biografie a omului și a operei*, Editura Minerva, București, 1986.
- Cântarea 1870 – *Cântarea cântărilor la MM. LL. Carol I. și Elisabeth*, de I. Heliade R., ediția a patra ilustrată și anotată, București, 1870.
- Cântarea 2009 – *Cântarea cântărilor*, Antologie de Radu Cârneli, cuprinzând 16 variante în limba română. Cuvânt-înainte Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Hasefer, București, 2009.
- Dicționarul 1979 – *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, Editura Academiei, București, 1979.
- Gramă 2014 – Alexandru Gramă, *Mihail Eminescu. Studiu critic*, Ediție îngrijită de Ioan Chindriș și Niculina Iacob, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2014.
- Heliade Rădulescu 1891 – Ion Heliade Rădulescu, *Scrisori din exil*, Cu note de N. B. Locusteanu, București, „Tipografia Modernă” Gregorie Luis, 1891.
- Heliade Rădulescu 1968 – Ion Heliade Rădulescu, *Opere*, I, Ediție critică de Vladimir Drimba, București, 1968.
- Heliade Rădulescu 1980 – *Ion Heliade Rădulescu interpretat de...*, Editura Eminescu, București, 1980.
- Iorga 1907 – Nicolae Iorga, *Istoria literaturii românești din veacul al XIX-lea. De la 1821 înainte – în legătură cu dezvoltarea culturală a neamului*, vol. I, București, 1907.
- Munteanu, Țara 1983 – Ștefan Munteanu; Vasile D. Țara, *Istoria limbii române literare*, Editura Didactică și Pedagogică, Ediție revăzută și adăugită, București, 1983.
- Occisio Gregorii 2021 – *Occisio Gregorii in Moldavia Vodae tragedice expressa (Uciderea lui Grigore Vodă în Moldova expusă în formă dramatică)*, Ediție critică după manuscris, studiu introductiv și note de Niculina Iacob, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2021.
- Opreșcu 1924 – George Opreșcu, *Eliade Rădulescu și Franța*, Cluj, 1924.
- Proces-verbal 1866 – „Adunarea Electivă a României. Proces-verbal. Ședința din 1 Mai 1866”, în *Monitorul* nr. 99 din 7-19 mai 1866, p. 437-438.
- Tomoioagă 1972 – Radu Tomoioagă, „Antidinasticismul lui Ion Eliade Rădulescu”, în *Revista de filozofie*, tomul 19, nr. 12, 1972.